

Hvussu verða okkara heilsustovnar fíggjaðir

I síðstu viku hevði sjónvarpið samrøðu við fyrirstøðukvinnuna á hvíldarheiminum Nainu, Katrin Dahl, sum greiddi frá søguni um hvíldarheimið og um kvinnurnar, sum áttu hugskotið og fingi heimið upp at standa.

Ein áhugaverd sending, sum gav eina mynd av, hvussu trongar umstøðurnar vóru í 30-unum og frameftir, og hvussu trongar umstøður hvíldarheimið hevði havt at virka undir, til tað at enda mátti latast aftur fyrst í 60-árunum.

Tað tykir mær, sum um henda áhugaverda sending var eitt sindur endaleys, tí vit fingi ikki at vita, at lögtingið nú tók um endan.

Ti kann tað vera áhugavert at kaga eitt sindur í tað, sum stendur í Tingtíðindum um tingviðgerðina í vetrartingsetuni 1964, tá tingið samtykti lóg um raksturinn av hvíldarheiminum Nainu, har fyrsta greinin byrjar soleiðis: Til raksturinn av hvíldarheiminum Nainu í Tórshavn letur landskassin árliga studning við jättan á fíggjarlógini. Login varð samtykt við 24 atkvøðum og kom í gildi frá 1. apríl 1964 og síðani hevur hvíldarheimið sum einasti heilsustovnur av hesum slag verið góðin 100% yvir jättan á lögtingsins fíggjarlóg.

I viðmerkingunum til lögtingsmálið stendur soleiðis:

Hvíldarheimið Naina er sett á stovn sum ein sjálveigandi stovnur við tí endamáli at taka imóti kvinnum yvir 16 ár, sum hava hvíld — rekonvalesens — fyrri neyðini, serliga aftaná at tær hava ligið á sjúkrahúsi.

Fyri at koma inn krevst í øllum førum læknaváttan. Fyri umsitingini av heiminum situr eitt 6-manna stýri, har lögtingsformaðurin, býráðsformaðurin, landslæknin og formaðurin fyrri Meginfelagnum av føroyskum sjúkrakessum eru fœddir limir. Hinir tveir vóru upprunaliga valdir ekketurumum í bønum eftir Nainu Charlú Nielsen og síðani av teimum fœddu limunum.

Byrjanin var, at Naina Charla Nielsen, húshaldslærarinna, Tórshavn, hevði testamenterað, tað

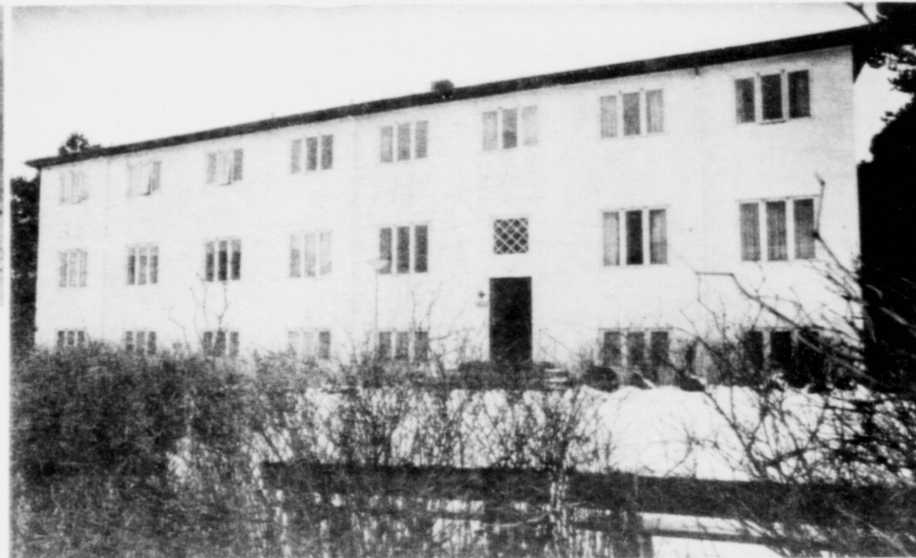
hon átti (virði 5.000 kr.) til bygging av einum hvíldarheimi. Fyri henda pening saman við tí, sum kom inn við privatari innsavning tilsamans 60.000 kr. varð bygt. Tórshavnar kommunu gav grundstykkið við tí trykt, at húsið varð nýtt sum hvíldarheim. Byggskuld var ongín.

Heimið var latið upp um várið 1936 og hevur síðani verið ríkið eftir endamálsgreininum til 1. august 1963. Heimið hevur tó eitt lán frá sparikassa uppá um 23.000 kr., sum er fyrri eiddi rakstrarhall.

Síðani byrjanina hevur landskassin latið rakstrarstudning tey fyrstu árinum 1.000 kr. um árið og nú tey seinastu 30.000 kr., herafturat hevur Tórshavnar kommunu og Meginfelagið av sjúkrakessum latið studning. Heimið er góðkent av Direktoratet for sygekassesevneset og er undir eftirliti tess. Limir í sjúkrakessunum gjalda 8 kr. um dagin, sum alt verður afturgjoldið av sjúkrakessunum og limir í framhaldskassa 12 kr. um dagin, av hesum verða endurrindaðar 9 kr.

Av hesum framgongur, at ríkisskassin letur ikki studning. Tað er tó upplýst, at fólkatingið nú viðger uppskot um, at hvíldarheim, sum higartil hava verið ríkin kommunalt, at feløgum ella privat, skulu hava ríkisstudning, og stendur tað til lögtingið at heita á ríkismyndugleikarnar, at skipanin eisini røkurr til Føroya.

I millumbilinum er neyðugt við aðrari skipan enn higartil, um heimið skal verða upplatið aftur. At tær eru fyrri slíkur heimir er onki at ivast í, siga læknarnir, serliga aftaná, at sjúklingar verða útskrivaðir av

sjúkrahúsi, og aðrenn teir verða innlagdir. Normeraða seingjatalið er 14, men kann verða økt til 17.

Eftir viðlagda uppskoti til fíggjaráttan fyrri fíggjarárið 1964/65 verður rakstrarhallið um 81.000 kr., tá eru av inntøkum bert vistgjöld sjúklinganna tald við. Tað er hetta hallið, sum landsstýrið mælir til verður bytt millum landskassa og kommunurnar.

Sum sagt er hvíldarheimsins virkisendamáli at taka imóti kvinnum, ið tørva hvíld, og heldur landsstýrið tað tí vera rimiligt, at teir tveir limirnir í stýrinum, ið ikki eru fœddir limir, verða valdir í samráð við kvinnufelagini, annar í samráð við kvinnufelagið í Havn og hin við kvinnufelagini á bygð.

I viðmerkingunum sigur landsstýrið, at fólkatingið viðger uppskot um, at eisini tilk hvíldarheim kunnu fáa ríkisstudning, og heldur landsstýrið tað standa til lögtingið at avgera, um heitt skal verða á ríkismyndugleikarnar, at skipanin eisini skal røkka Føroyar.

Av tí, at uppskotið frá landsstýrinum hvørki kann ella nýtist at biða eftir avgerð í spurninginum um ríkisstudning, heldur fíggjarnævndin, at hesin spurningur kann støða verða tikin til seinni, tá ein tilk lóg fyrir-

liggur, og um hon skal setast í gildi fyrri Føroyar.

Men meira enn til viðmerkingar frá fíggjarnævndini koma tað ikki til. Landskassin rindar framvegis fullan rakstur. Tískil er Hvíldarheimið einasti stovnur undir okkara heilsuverki, sum 100% verður ríkin sum 100% góldin landsstovnur.

Røktarheim 90% land og ríki kommunurnar gjalda 10%

Síðan vit fingi lógasett, at peningur skuldi fara í grunn til bygging av ellis- og røktarheimum, hetta var í 60-unum, hevur peningur so við og við verið tøkur til hesi endamáli. Til bygging av ellis- og røktarheimi verða góldin 90% úr grunninum til hesi endamáli, sum er fíggjaður av landi og ríki, hvør við síni helvt. Hini 10% er parturin hjá kommununum, sum síðani stjórna hesum heimum.

Raksturinn av ellis- og røktarheimum verður góldin við 85% av landi og ríki, meðan kommunan gíldur 15%.

Løgargarður er tað seinast bygda heimið eftir hesum fíggjarmynstri.

Tey heim, sum enn eru eftir at byggja eftir tí raðfylgju, sum sett er, eru í

Sandoy og í Norðurstreymi.

Ikki fleiri røktar- og ellisheim í Danmark

Væntandi verður okkara byggimynstur ikki broytt, hoast donsku ríkismyndugleikarnir hava gjørt av, at einki heim verður sett í verk at byggja aftaná 1. januar 1988.

Hugtakið í Danmark gongur nú ta leið, at byggjast skal í minni vavi, hesir tankar hava eisini fest seg í Føroyum, men donsku tankarnir snúgu seg um tað, at fólk skal kunna seta pening í

tilika bygging og á tann hátt tryggja sær pláss til at sleppa inn. Henda mannagongd, har tað verður lagt meira til privata formáan, peningaorku, man neyvan vera rætta leiðin, tá tað framvegis vera tørvin, sosiala trongdin, sum má vera avgerandi um hvør skal hava hevi til at sleppa inn á tilíkt heim.

J. Lindenskov

Arkitektur

Til fjølbroytt prosjekteringsarbeiði søkja vit ein arkitekt, ið kann taka við starvi sum skjótast.

Nærri upplýsingar um arbeiðs- og lønarviðurskifti o. a. fáast við at skriva ella ringja til skrivstovu okkara.

LBF

LANDSBYGGIFELAGIÐ P.F. & A.
VERKFRØÐINGAR · ARKITEKTAR

GRØNLANDSVEGUR 5 · POSTBOX 236
3800 TØRSHAVN · FØROYAR · TELEFON 14744